

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици број 21.

Власник КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

# НАРОД

Рукописи се не враћају.  
Огласи и белешке наплаћују се по погодби.  
Редакција је у улици Франковој бр. 20.  
Главни уредник ДРАГ. С. ГОГИЋ

## Бугари у Румунији

Три или четири дана после објаве рата Аустрији, Румуни су претрпели огроман пораз код Туртукаја. Они су били жртва своје неувиђаности, због које су као некакву гаранцију сматрали и речи Радославова. Али да се не враћамо на ово. Оно што је важно, то је начин којим су се Бугари борили. Мени је један потпоручник причао невероватне ствари. Један од његових људи, који је у борби заробљен као рањен, појавио се затим изнад непријатељских ровова, употребљен као страшило. Њега су ужасно онакарили, извели му очи, одсекли му нос и уши, а по ранама на глави види се да су хтели да га скалпирају.

Из причања других официра види се, да су се слични случајеви дешавали много пута. Видели су, на име, румунске заробљенике, који су пуштани пошто им је одсечена десна рука.

За време повлачења из Добруце и бугарско цивилно становништво правило је чуда и покре. Према сведочењима веродостојних лица, бугарске жене излазиле су из села, ишле као хијене да траже рањенике и из великих лонаца посипале ове несрећнике кључалом водом.

Дунав је проносио масу лешева, на којима се могли видети, осим рана од шрапнела и граната, трагови гнусних онакажења: кастрације, дерања коже и других монструозности.

Ти су ме ужаси натерали да направим једну личну анкету, која ми је по хиљаду пута све то поново потврдила. У причању сељака и војника, које сам по болницама испитивао, налазе се исти детаљи, исти изрази, исти трагични и искрени акценат. Више се не може сумњати и човек мора у све то да верује.

У осталом, како да се сумња код оноликог цинизма у бугарским новинама? Кад су Руси, наравно прерано, послали будуће гурверниере за вароши које ће се тек освојати, испало је да су и они заробљени са неким деловима војске. Бугарске новине су се јако

радовале, што су они несрећни чиновници натерани да чисте улице у овим местима, која су имала доћи под њихову несусеђену управу. Натерати високе личности на овакав ред то је неронизам.

Прелазим преко серије развога ругла из овога рата, као што су убиства, силовања, пљачкање, паљевина; поменућу само то, да је само у сеоцету Сојму, близу Александрије, силовано и исечено, пред лицем родитеља, шест девојчица, свих шест испод девет година.

Да пређем на окупацију Букурешта. Ту сам био очевидац хиљаде скандалозних сцена, које су изводили поданици Фердинанда кобурга. Тероризирали су читаве квартове вароши. Одлазили су код појединца, претили им оружјем и изнуђавали новац и накит.

Убили су жену на сред улице, зато што није хтела да се покори тим криминалним наређењима. Првих дана радње су страдале. Официри су безочно улазили, говорили високим тоном, узимали обућу, штофове, луксузне предмете, чак и мирисе, причали о реквизицији и нису плаћали ништа. Због тужба, које су се подигле са свију страна, Немци су, треба право говорити, решили да заведу ред. Они су стрељали тројицу својих савезника, зато што су у једном предграђу извршили убиство. Али ово ипак није спречило о бест и насиља солдате ске, бар по усамљенијим крајевима. За пример наводим ове две анекдоте:

Једно вече, шетајући се око шест сати, чуо сам крике иза себе. Окренуо сам се и видео две страшно узбуђене жене. Рекле су ми, да су им отете њихове ручне торбице. У исто време једна униформа брзо је ишчезла за угао улице. Док су оне по мом савету отишле да позову подофицира из немачке полиције, који је припадао ландштурму, био стар и дебео и тешко се кретао ја сам лично пошао за кривцем. Наишао сам на њега на неких пет

стотина метара одатле. Он је протествовао, млатарао песницама, претио оружјем и у зло доба дошла је и патрола. У војној полицији је наређено, да бугарски официр, то је официр био, врати отете ствари и да, о чуда, одежи петнајест дана затвора.

Друга авантура се догодила госпођи једног отменог дипломате. Она је већ била заспала, кад је око поноћи пробуди звук звонца. Чула је говор у ходнику, зазвонила. Собарица јој је саопштила, да је дошао један бугарски војник и иште једну балску хаљину. Госпођа је наредила да му каж да иде, али он је силом ушао и објаснивши госпођи: да се ради занимања са својим пријатељима хоће да преруши, причао је орману, изабрао једну хаљину, скинуо униформу и почео да се пресвлачи. Наравно, дошли су момци и изабацили безобразника.

Заустављам се на ово неколико факата, које не класификујем, али који ипак јасно показују и овако на дохват, да на Балкану има један народ, који не само није још дошао до једне пристојне културе, него који је потпуно варварски и дивљачки.

### БУЏЕТ ПАРИЗА

Укупан буџет за 1917 био је 458 649.685 франака, у рачунашци и општинеке бонове. Буџет за 1918 поново се на 368.363.208 франака. Он премаша, дакле, претходни буџет за 110 милиона у округлој цифри. У главном, повећан је у ове три групе: дуг (42 милиона), јавна помоћ (20 милиона), угаљ (11 милиона).

### ЖЕТВА У УРУГУВАЈУ

Рио. — Посланство Уругваја саопштава: Жетва у Уругвају је ове године достигла 500.000 тона. Хектолитар жита најбоље врсте премашао је 80 килограма. Цео вишак који не треба Уругвају, споразум је закупио за себе.

### НАШИ ЗАХТЕВИ

Крф. — На југословенском митингу у Женеви донета је ова резолуција: Аустријанци су објавили да је руска демократија стварно одустала од принципа права малих народа на националну сувереност. Ми смо исто тако при-

мили к знању и декларације руских народних комесара. Срби, Хрвати и Словенци; емигранти из Аустроугарске, поздравили су с одушевљењем руску револуцију, јер је она прокламовала принцип слободе свих народа.

Они не могу усвојити да би руска демократија пристала чак и на делимично одустајање од тога принципа и не би могли разумети да руска демократија допусти Аустрији да у својој земљи гази принципе које је Русија усвојила. У том случају разочарани Словени постали би понова робови немачкога милитаризма и ускоро би их аустро-немачка солдатеска употребљавала за угушивање слободе рускога народа.

Југословени траже своју слободу и не верују да има истинских руских револуционара који би издали демократске тежње наше потлачене народне мисли. Немогуће је да руска револуција пристане, да помаже аустро-немачки план којим се хоће да одрже раније анексије и да усвоји и употребљује аустро-немачке софизме у намери, да преда забораву свирепе злочине који су почињени у току рата. Наш се народ борио са свима савезницима за слободу народа и још једнако верује да ће руски народ имати толико племенитости душе да се стави на страну, у овој борби, нашега народа који, и поред претрпљених страдања хоће да настави борбу до краја а за победу праву и правду. (Пресбирос.)

### ПОДЗЕМНИ АНГАРИ

Лондон. — Да би избегли да им енглески авијатари уништавају ангаре, Немци су почели да врше подземне аердроме у цементу.

Према „Еко Белж“ овде ангаре су у великој дубини и спојени су са површином једном цевом га ерајом.

Авијатари своје моторе стављају у кретање под акцијом и владае тако да свог подметка кроз све коде галерије. На повратку апарата се спуштају при улазу у галерије (дакле, лако савладе у ангаре).

### РАД НА ПРИВРЕДИ

Париз. — Посланици Козније, Компер Мурел и Ле Рузик постављени су за нарочите комесаре за агрикултуру, са задатком да развију и

појачају производњу главних животних намирница.

Козније има специјално да се занима продукцијом ратарском у Северној Африци и ко-

Тосића Марсел Тинаир написала је у „Рева де Де Монд“ серију врло интересантних ствари из Солуна и са македонског фронта. Ту се на доста места говори и о Србима, и то увек са особитом пажњом и са нарочитим симпатијама. Једна од ствари која је омањавала о нама говори, то је она што је ми данас доносим.

Данас српски пешачки пук има своју световну у част свога патрона Стевана Свњелића, данас је пуковска слава. На ову свечаност, на којој је било свега неколико хиљада, били су добри дани и мене позову, са савезничким генералима Сарајем, Мадном, Бојовићем и грчким генералом Москпулосом.

Пук, са заставом и музиком, заузима три стране пољане. Чим су генерали синули с кола, поздравила их је маршала и српска химна. Он се пењу уз мали нагаб, грађани својом сватом, и стају позади олтара. И церемонија отпочиње.

Слава француски гласно глуми. И заиста дивна војничка свечаност је једна глобализација. Већ вековима свака српска породица празнује одређенога дана овога свеча, која је изабрала за свога домаћег патрона и која је увек често национални светац. Према овим традицији, све корпорације, сва српска пукова имају свога патрона редовног или војничког, узети из легенди или из историје, а која прилику са великим пијететом и великом поштом.

Први патрон пука је херој Стеван Свњелић, који се са три хиљаде људи борио против осамдесет хиљада Турака Куршудашаних и који је умрло да одлети у ваздух ишча дитавла, 15 маја 1809, раставио се животом, на мртвим телима својих последњих војника, велики број непријатеља и себе сагста.

Слава, који је помен своје хероје, има врло различит програм: служба божја, говор командантов, банкет, гимнастичка вежбања, песме и игрице. То подсећа на језичке игрице наших атлетичара, свара чина и хоронима. Што се мене тиче, тај ми је привордо нешто српско-својоко ватеници; заборавила сам македонске певачке и класику, и загледао ми је као да преживљујем какву епизоду из наших јуначких песама.

Верска церемонија је врло лепа. Три пода приступнице,

ловијама; Компер Мурел културом жита и виниградарством у метрополи; Ле Рузик млекарством, продукцијом воћа, поврћа и сточне хране у метрополи.

пресјајни се у величанствени бојама. Једноме је одежда од крем свиле са плавим цветовима, друга је од жутог злата, а трећа лачи на шаро и цвет љубичица, шарки какифени цвет, који се тамно прелива. Свештеница су усцајављени поред стола и њихова достојанствена псалодија пење се облачном небу, кроз које по који пуг просијава сунце; хор рђавих гласова одговара, понављајући своје помуљује. Србија јца у овим гласовима. Она тражи суше и помоћ у мистериозне Силе, која мора сва бити малосрђе и правда. Затим дођоше још три човека и стадоше изворам понова: командант пука, најстарији подофицир и најстарији војник. Један им свештеник пружа округло хлеб који они прихватају истовремено и окрећу га лагано, лагано, и који најзад побожео љубе, прикљачују главе.

Него ми рече: „То је један врло стари обред, који је постојао још кад је Србија била незнабожачка. Он се одржао кроз векове и пренос се и у хршћански култ.“

Без сумње, прицепљивање хлебом то је символ народног братства, слога људа исте крви кроз обожавање матејинске земље у чистој пшеници, првој и главној расној храни. Дивна церемонија, која изгледа још величанственија у ове дане искушења и цера у срце. И Христос је пре него што је повео свој крст, хтео да подели хлеб са онима које је водео. Србија је већ прешла своје Страдање; она је већ понела свој крст бола, пла жуч и сирће, позвала горчину издаје. Њене патње још нису сирцење. Пред последњу жртву и победу, она још једанпут приређује Тајану Вечеру и, ложићи хлеб, посведочава заједницу свих светих синова. У својој обилној и неиспољеној ридости, на овоме туђем тлу, она потврђује своје непобедљиво уздицање, јер народа заслужују да живе кад се не боје смрти, и љубима ће се ускоро, јодити већ сунце Васкрса.

Служба се завршава поменом жртвима, поред једнога обелиска омиленог гаставама. Један официр набраја славне чинице овога пука. Позива њихове другове, који су клекнули по трави, да се увек сећају оних који су кости своје оставили по гудурама и сивинама притогореним и албанским, и да се моле Богу за вечна покој њихове душе.

Затим је пред генералима

блоревни, па говор пуковничков који прича епску историју Стевана Синђелића, потом гимнастичка вежбања која војници и годе са си урношћу и незабринутом грацијом. Најзад полски ручак, под венаком, а састављен од српских јела, малко изненађујућих за француски укус, али укуских, и ако јако забирерних. Гред крај ручка прочитана је депеша Престолонаследника, па су настале здравице, колико многобројне толико олушевље. Речитост капетана Малава В. Ђурђевића је не пресушна; овај официр висок и крупан, са звучним гласом, са лаким афектирањем у гестовима, најбољи и најљубазнији момак на свету, обожава церемоније и на њима је његово место утарђено. Треба га видети, како је увек заузет представљајући овога ономе, како дамама објашњава политичке мистерије и смисао српских обичаја, прича своје дипломатске успомене и своје ратничке авантуре, говори о своје двадесет и три битке, о својим ранама, својим декорацијама, др-марш својих успомена цариградских, неуморан да изговарајући говор, да ваје причу, да направи комплимент, да игра нагодом коло. Не може се замислити ни једна српска свечаност без капетана Ђурђевића.

За време банкета један је војник речитовао песму о Синђелићевомј смрти, састављену Ђурђевићем за ову прилику, који је он речитовао уметнички и врло отмено.

(У тексту затим долази превод целе песме »Синђелићев гроб« од Драгомира Брзак, за коју Госпођа Тинавр мисли да је, специјално за ову славу, спеван од неког војника).

Тако пева војник-гесник Драгомир Брзак. Тако и наши трубадури, на ратничким пирицима, после батака и турнира пред кларом и пред дамама, пред ви езица прстодушним, причали су о великим дјелима патризма и о ња ховој смрти.

Зар нема ова поезија српска све исто, па готово и форму, као и наша песма о Роланду? То није литерарно вежбање, академско дело, смислено на миру у библиотекама, од научења који су љубитељи прошлости. То је фрагмент националне епосеје, који се саставља дан по дан, строфу по строфу, још Карађођа и Синђелића. Свака реч је пуна снаге, црвена од крви; свака слика пуна примитивних боја; свака струна дрхти са ровом и пуном звучношћу; ништа ту нема свенуло, похабано; а емоција не проистиче из описа прошлости, већ долази из богова и славе живих.

Заска оружја, поклочи, удар коњице, гром експлозије, то за ове што седе за столом није ојек херојског доба; то је музика страховито позната и одомаћена, и јучерашња и сутрашња. И ја помислих га будућу епоху, када ће велики рат прећи у лепе легенде и када ће, на каквој другој светковини, у Србији, доути песник певати унуцима војника мученика, наставак епосеје, историју старог краља који

одлази кроз снег са својим народом ка ослободитељском мору, спасење донето лађама француским, поновно подизање Србије.

**КОЛОНИЈЕ**

Лондон. — Лица британских радника одржали јабор у Вестманструу ва којем је протествовала против тога, да се Немачкој врате њене колоније у Африци и у Пацифику.

Изгласана је резолуција, у којој се даје част британској и савезничким војскама, које су слаале нареду у колонијама од немачке територије без скупула.

Резолуција је пропав свјек да се те колоније врата Немачкој и тражи да се употреба све могуће да се то спречи.

**МАЛИ ЧЕТНИЦИ**

Јуче су нам наши мали четници и планинке из Водена кружили прилику, да видимо како наше мале избеглице из Батоља и околине, и културно дјелају онолико, колико то време и прилике допуштају.

Свака тачка програма: рад обручима, борба палочима, рад палицама, четничке игре, воденичко коло, рад покретних справама, прескокарца, наши су мали четници и планинке извели лепо и окретно.

Њихов живописан изглед, игра, коло и песма дирнула је свакога, тако, да кад скуц дече поче певати »Завичају«, потекла је многа искрена суза, а кад поновише »Настало је ново доба, нову срећу, Боже дај... наше узбуђење је постало опште и сва публика отпевала је Српску Химну.

**ГОВОР ЛОРДА ЧЕРЧИЛА**

Лондон. — Министар муниције Венстон Черчил држао је један говор, у коме изрично говори о великим концентрацијама које Немци врше на западном фронту са трупама руског фронта. »Немачка војска, која руском парализмом стоји на расположењу Хивденбургу, — каже Черчил — данас прелази преко Немачке највећом брзином како је само способна немачка железничка мрежа да то изводи, и концентрише се на западном фронту. На стотине хиљада војника са хиљадама топова придолaze дању и ноћу. Пред тоји једна од најстрашнијих олуја у историји.

Облаци пуни електрицитета гомилају се на хоризонту са часа у час. Али наша вера у праведну ствар несломива је и приправни смо, да дочекамо нове немачке хорде са свим почастима.

Да доведемо човечанство — додао је Черчил — мирној будућности, треба најпре да победимо; да дођемо

Најзад је изведена дивна слика Југославија: четници и планинке у дјелу из свих крајева нашег поробљеног племена, отговаше »Ој Словени«.

Прирђивачима прагада за слуга за олај лепи конферат, а нашем свету може се препоручити, да сваке конферге више по чеје.

**МИЛО ЗА ДРАГО**

Лондон. — Британски адмиралитет јавља да су савезнички аероплани извршили успешан излет на Манхајм. Уништен је један воз пун намирницама. Било је много жртава.

Берн. — Немачки листови јављају да је сто заробљених француских официра одведено у Штутгарт, као таоци за заштиту вароши од бомбардовања.

Лондон. — Званичан коминике јавља: Наши авијатичари постепено продиру у унутрашњост Немачке. Бомбардовање немачких вароши све је чешће. Већ је досада уништено више фабрика за муницију и других фабрика.

**НЕМАЧКЕ ПРЕТЊЕ**

Париз. — Непријатељ у околини Меца врши огромне концентрације трупа.

Немци, против свога обичаја, разговарају непрестано јаку офанзиву на западном фронту и то у часу када немачи главна штаб издаје наредбу за организовање одбранбене линије, које су чисто дефанзивног карактера.

С тога се мисли да немачки покрети не треба никога да бацају у бригау.

Ово је дакле час акције најинтензивније.

Уза све напоре до сада извршене — завршио Черчил — победа неће изостати.

Енглеска ће војска у 1918 години имати куд и камо јачу артиљерију и резерве у муницији много веће него у прошлим годинама.

**ИЗ РУСИЈЕ**

Петроград. — Из максималистичког извора дознаје се да је Криленко објавио један предлог војницима и радницима у којем каже, да је мир у опасности и констатије да Немци говоре апсолутно у смислу анексије и окупација, у случају сепаратног мира са Русијом.

Немци — каже се у прогласу — додају, да неће пристати на услове претходно објављене. Таквом ситуацијом ми можемо постати жртве немачке буржоасије.

Руска република и њене владе опкољене су са свих страна непријатељима.

Такви су услови које треба представити радницима и селацима Русије.

Тиче се одбране свих тековина револуције и светог рата против свих њихових непријатеља, светог рата против буржоасије.

Проблем, који нам стоји пред очима, јесте да организујемо једну војску добровољцима за сваки оппор. Треба створити народну војску. Позивам у ту војску све оне којима је драга слобода. Нека се упишу у војску сви они који осећају за револуцију.

Другови на фронту имаће појачања и никаква сила неће уплашити.

Социјалистичка народна гварда, која брани ствар социјалистичке владе и социјалистичке власти не може не победити!

Цирих. — Ово су укупно захтеви које су поставили украјински делегати на конференцији у Брест Литовску:

Украјина тражи општи мир.

Мир мора бити демократски и осигурати потпуно право народима да у прављају својом судбином, чак и за најмање народе у свима државама.

Морају се дати гаранције да ће се народна воља моћи исказивати слободно. Анексије ма какве природе не сме бити, без престанка сталовности.

Без оштећа. Накнаде морају бити дате малим народима и државицама, које су претрпеле штету.

Украјинска република мора се признати на конференцији за мир и на конгресима.

Пошто болшевици не пристајују Украјину, то мир, који би приближио из максималистичких преговора са противником, не обавезује украјинску владу

**ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ**

**ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ**

Северозападно од Ремса и на десној обали Мезе д ста жива артиљеријска борба. Један непријатељски испад на мале француске положаје у области Лоавр, пропало је. Северно од Сен Мијела француске патроле су довеле заробљеника.

Авијатика. — Француски авијатичари су 6. јануара имали много ваздушних бораба. Увиштено је шест немачких авиона и два су тешко оштећена.

**ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ**

Италијански фронт. — Последњих дана време је било рђаво и могло се летети само два дана у току недеље. За та два дана уништили смо шест непријатељских апарата а нисмо изгубили ниједан.

Адмиралитет јавља, да су се немачка крстарица »Гебен« и лака крстарица »Бреслава« са детројери ма сукобила са британским јединицама на улазу у Дарданелс. »Бреслава« је потопљена а »Гебен« је умачко јако оштећен, ка На-

гари у клинцу мореза, где су га напаале британске авијатичарске јединице. Очекују се нове појединости. Пили су губици »Раглан« и мали монитор бр. 28.

**ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ**

Сукоби патрола у долини Даоне (Будикарно) и код Сано, југозападно од Мори. Једно наше јуришно одељење учинило је испад у непријатељску линију и заробило једног официра и 10 војника кратки и јаки артиљеријски двобоји у области виси Азолоне. Ватра британских батерија изазвала је велики пожар иза непријатељских линија јужно од Сернаља.

Дуж Пјаве наша артиљерија се успешно тукла са непријатељском артиљеријом која је била живља између Нервезе и Мазераде. Артиљеријском ватром растерали смо транспортне и противнике патроле у области Стабјузо и Граве.

**НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ**

РИМ. — Јављају да је у једном сукобу између Црвене Гарде и украјинских трупа рањен генерал Корнилов.

РИМ. — Листови саопштавају, да руска влада, предвиђајући коначан прекид преговора у Брест Литовску, спрема указ о општој мобилизацији.

БЕРН. — Вести из Немачке гласе, да су трупе, које долазе са руског фронта дубоко деморалисане. Немачке власти решиле су, да ове трупе употребе у фабрикама муниције.

РИМ. — На Капитолу била је велика манифестација у част Сједињених Држава. Г. Нити, министар финансија објавио је да ће амерички војници доћи да се боре на италијанском фронту. После њега говорио је амерички амбасадор г. Пец, чији је говор изазвао олушевљене овације.

ПАРИЗ. — Овде је био велики састанак у част потиштених народа, подпредседништвом г. Думерга. У име Румуније говорила је гђа Вакареско, у име Србије г. Др. Цвијић, у име Пољске г. Потички и у име Јермена г. Чернијан. У име владе г. Думерг је тврдио да су Савезници решени да осигурају потпуно праварацију малих народа.

КРФ. — Изасланство српских трговаца, које се сада налази у Енглеској, примљено је у Министарству Иносраних Дела и од стране српског посланика г. Јовановића представљено начелнику за трго-

вину сер Артуру Стилу Метлану, који је изасланству пожело добродошлицу и изразио наду, да ће овај састанак донети развој трговачких односа између Србије и Енглеске. — Г. Јовановић, члан српске трговачке коморе, одговорио је, да Србија гледа у Великој Британији свог најбољег пријатеља, изјавивши да и он дели наду сер Метлана о будућим односима. (Пресбиро.)

КРФ. — На Богојављење је овде служена свечана служба у српској цркви. Службо је митрополит Димитрије уз асистенцију великог броја свештеника. После службе било је водоосвећење. Митрополит је држао један кратак говор. (Пресбиро.)

ПАРИЗ. — Према једној депеши из Цириха, Канцелар је држао 6. јануара говор у великој комисији Рајхстага.

БАЗЕЛ. — Данашњи мађарски листови потврђују да је кабинет др. Бекерла поднео оставку.

**СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ**

Ноћас у пределу Котке једно наше одељење извршило је препад ручним бомбама и непријатељу нанело губитке.

**МАЛИ ОГЛАСИ**

Српско Трговачко Друштво Улица Александра Великог број 1, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашим сестрама, да се користи услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благајни размену свих новчаних монета по повољним дневним курсевима. —10